

KYMINLINNA JA HUUMANHAARA

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
HYVÄKSYY

ALUEEN KUVAUS

Yleiskuvaus

Kyminlinna on Hovinsaaren pohjoisosassa Kyminlinnan kaupunginosassa sijaitseva linnoitus. Se kuuluu osana venäläisten Kustaa III:n sodan (1788-1790) jälkeen rakennuttamaan Kaakkois-Suomen linnoitusjärjestelmään. Kyminlinna on viisikulmainen ja halkaisijaltaan noin 800 metriä. Linnoituksen kokonaispinta-ala on noin 74 hehtaaria ja se käsittää suuren osan Kyminlinnan kaupunginosasta. Linnoitusta ympäröivät keskeneräiset vallihaudat, jotka toimivat osana linnoituksen kuivattamiseksi tarkoitettua ojaverkostoa. Kyminlinnan itäosien varustuksien halki kulkee vuonna 1890 valmistunut Kotkan rata ja 1900-luvun alussa rakennettu Kymintie. Valtatie 7 leikkaa linnoituksen eteläosien ulkovarustuksia. Alueella on 23 rakennusta, joista suurin osa on ollut Suomen puolustusvoimien poistumisen jälkeen tyhjillään. Vaikka Kyminlinna on vuosia ollut suljettuna, on sen vallien vierustoilla polkuja ja reittejä, jotka ovat ulkoilijoiden käytössä. Myös Kuninkaantie kulkee Kyminlinnan kautta kohti Korkeakoskea.

Huumanhaara on Kymijoen itäinen laskuhaara, jossa joki laskee Huumanpohjan kautta mereen. Kansallisen kaupunkipuiston alueeseen kuuluvat Jokirannantien varren alueet ja Huumanhaaran vastarannan alueet.

Alueen erityisarvot, niitä vahvistavat ja uhkaavat tekijät on kuvattu tarkemmin Kotkan kansallinen kaupunkipuisto – Perustamisselvitys -julkaisussa.

Kyminlinna idästä katsottuna. Etualalla Kymijoen Huumanhaara, entinen rajajoki (kuva: Suomen ilmakuva Oy).

Lasten ja nuorten Art Festival- kulttuuritapahtuma Kyminlinnassa (kuva: Katri Korjus).

Kyminlinnan ja Huumanhaaran alueella sijaitsevat kansallisen kaupunkipuiston arvokohteet

- *Alinen Viipurintie eli Kuninkaantie*
- *Kyminlinnan linnoitus*
- *Kyminlinnan rantametsät*
- *Kyminlinnan siirtolohkareet*
- *Kyminlinnan varuskunnan entinen kerhorakennus*
- *Kyminlinnan varuskunnan entinen sauna*

Käyttö ja tapahtumat

Jokialueet ovat virkistyskalastuksen ja veneilyn käytössä. Alueella järjestetään myös kasvi- ja lepakkoretkiä. Kyminlinna avataan yleiseen käyttöön ja sen uusia käyttömahdollisuuksia ollaan suunnittelemassa.

ALUEEN SUOJELU- JA LUONTOARVOT

Lainsäädännön perusteella suojellut kohteet

- *Kyminlinna. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) Kyminlinnan maalinnoitus, (MRL 132/1999).*
- *Kymijoen laakso. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.*
- *Kymijoen Natura 2000-alue (FI0401001). Valtioneuvoston päätös, 1096/1996.*
- *Muinaismuistolain (295/1963) perusteella suojellut muinaisjäännökset:*
 1. *Hovinkoski, historiallinen kalastuspaikka (1000007241)*
 2. *Kokkonkoski 1, historiallinen puolustusvarustus (1000009847)*
 3. *Kokkonkoski 4, moderni puolustusvarustus (1000009850)*
 4. *Kymin kappeli, keskiaikainen hautapaikka (1000007242)*
 5. *Kyminlinna, historiallinen puolustusvarustus (1000002073)*
 6. *Rantatiilitehdas, historiallinen teollisuuskohde (1000007243)*
 7. *Sutelantie-Korela, historiallinen puolustusvarustus (1000007249)*
 8. *Vanha Kyminkartano, historiall., keskiaikainen asuinpaikka (1000007240)*
 9. *Kyminlinnan I maailmansodan linnoituslaitteet (1000009835)*

Kartta 1:20 000, Alueen suojelukohteet, RKY-alue ruskealla värillä, luonnonsuojelualueet vihreällä värillä.

Luontoarvot

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaimpia elinympäristöjä Kyminlinnan linnoituksen sisäosissa ovat lehdot, suot ja osin myös avokalliot. Alueella on vanhoja ja kookkaita lehtipuita, jotka tarjoavat elinympäristön monille harvinaisille hyönteislajeille. Pensaskerros suosii monipuolista pesimälinnustoa. Metsäalueilla on lahopuuta, joka on tärkeä monien lintu-, hyönteis- ja sienilajien kannalta.

Kesäteatterin vieressä, linnoituksen koilliskulmassa on arvokas soistunut alue, jossa tavataan muun muassa rauhoitettua soikkokaksikkoa ja muinaistulokasta nurmilaukkaa.

Linnoitus on tärkeä niittylajiston elinympäristö. Rakenteiden kunnostuksen yhteydessä muurista tavattiin uhanalaista nuokkulapiosammalta. Linnoituksen lajiston ylläpito ja kehittäminen on otettu huomioon Luonto linnoituksessa -hankkeessa luoduissa hoito-ohjeissa.

Kymijoki ja ranta-alueet linnoituksen luoteis- ja länsipuolella kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Metsähallitus on laatinut ranta-alueelle hoitosuunnitelman.

Kyminlinnan ja huumahaaran alueella tavattuja uhanalaisia lajeja

- *keltakynsimö*
- *koirankieli*
- *nuokkulapiosammal*
- *soikkokaksikko*
- *liuskaraunioinen*
- *ketoneilikka*
- *valkoselkätikka*

ALUEEN RAKENNE

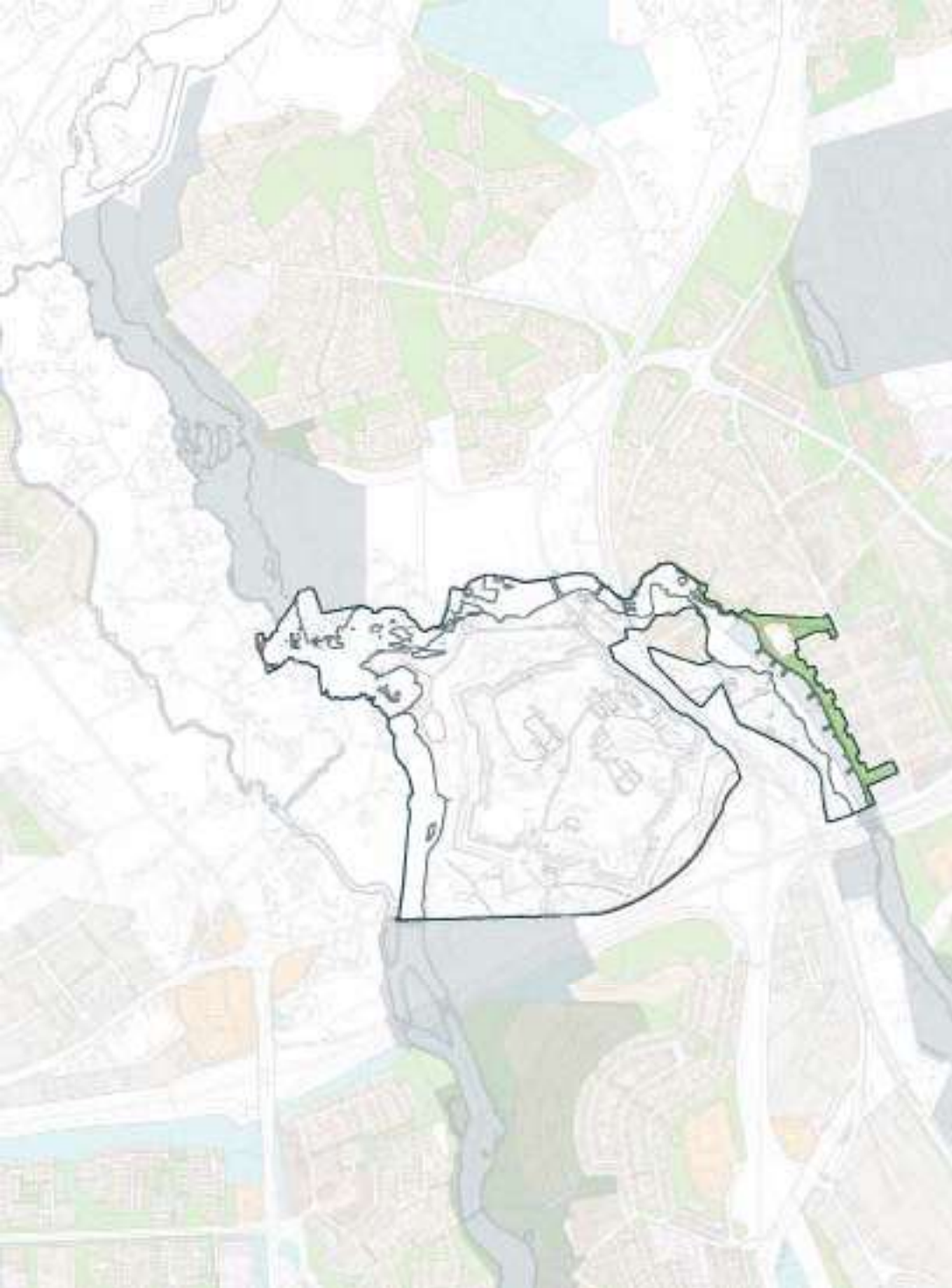
Kaavatilanne

Kyminlinna on osoitettu Kymenlaakson maakuntakaavassa suojelutavoittein valtakunnallisen merkityksensä ja kulttuuriympäristöluonteensa mukaisesti. Sitä koskee maakuntakaavassa muinaisjäännösalueen merkintä. Kyminlinnaan sisältyvät arkeologisen kulttuuriperinnön, rakennetun kulttuuriympäristön, kulttuurimaiseman ja luonnonympäristön arvot on samoin perustein myös sisällytetty vahvistettuun Kymijoen eteläosan osayleiskaavaan.

Osayleiskaavassa Kyminlinnan pääkäyttö on tarkoitus osoittaa osin muinaisjäännösalueeksi (SM), osin luonnonsuojelualueeksi ja muinaismuistoalueeksi (SL/SM) sekä osin muinaisjäännösalueeksi sekä palvelujen ja hallinnon alueeksi (SM/P/s ja SM/P). Kyminlinnan linnoituksen länsireuna rajautuu Metsähallituksen hallinnoimaan luonnonsuojelualueeseen.

Kyminlinnan molemmat kasarmirakennukset, portit, vartiotuvat ja varuskuntakerho on osoitettu osayleiskaavassa rakennuskulttuurikohteeksi (rk), joiden suojelun toteuttamistapa ratkaistaan asemakaavoituksen ja/tai lupakäsittelyn yhteydessä museoviranomaisia kuullen.

Kyminlinnan suojeluarvojen turvaamisen ja käytön kehittämisen yksityiskohtaisemmaksi yhteensovittamiseksi ei ole voimassa tai vireillä olevaa asemakaavaa. Rakennuksia ei ole myöskään suojeltu lailla rakennusperinnön suojelemisesta.

Kunnallistekniset verkostot

Kyminlinnan alueen rakennuksille aikoinaan rakennetut vesi- ja viemäri-verkostot eivät ole enää käyttökunnossa. Linnoituksen sisäpuolisten alueiden kunnallistekniikka on siksi uudistettava. Kunnallistekniikkaa uudistettaessa vältetään kaivamista mahdollisimman paljon ja sijoitetaan uudet putkilinjat vanhoja putkilinjojen sijainneille.

Kunnallistekniikan sijoittelussa ja toteutuksessa huomioidaan luvussa IV ja Kyminlinna – Hoito-, käyttö- ja kehittämissuunnitelma -julkaisussa mainitut periaatteet.

Kartta 1:20 000 alueen ajantasainen asemakaavakartta.

ALUEEN KEHITTÄMINEN

Kyminlinnan ja Huumanhaaran alueen hoidon, kehittämisen, muutos- ja korjaustöiden yleisenä tavoitteena on:

- vahvistaa alueella olevia luontoarvoja
- vahvistaa alueella olevia kulttuuriympäristön arvoja
- vahvistaa alueella olevia virkistysarvoja
- vahvistaa alueella olevia maisema-arvoja
- parantaa alueen kulutuskestävyyttä
- edistää jalankulun ja pyöräilyn sujuvuutta alueella
- edistää alueen matkailupalveluita
- edistää alueen virkistyskalastusmahdollisuuksia

Toimenpiteet

1. Säilytetään Kyminlinnan luontoarvot. Alueen monipuolinen luonto ja lajisto huomioidaan alueen käytössä ja suunnittelussa. Linnoituksen sisäosissa olevista arvokkaista luontotyypeistä – lehdoista, soista ja avokallioista – säilytetään ainakin edustavimmat alueet. Vanhimmat ja kookkaimmat lehtipuut säilytetään. Pensaskerrosta harvennetaan vain kevyesti, jotta pesimälinnusto ei yksipuolistu etenkin lehtokuvioilla. Metsäalueilla jo olevaa tai jatkossa syntyvää lahopuuta ei poisteta. Ranta-alueen lehdot eivät tarvitse tällä hetkellä hoitoa ja niissä olevaa puustoa ei käsitellä. Vierasperäistä kasvilajistoa poistetaan. Vallialue ennallistetaan kedoksi. Vallialueen säilyminen kasvillisuudesta avoimena auttaa olemassa olevien rakenteiden säilymistä. Heinäkasvillisuus leikataan tai niitetään alas. Puuvartinen kasvillisuus raivataan pois. Alueen hoito voidaan järjestää myös pitämällä alueella laiduntavia kotieläimiä, kuten lampaita. Alueen hoito toteutetaan Luonto linnoituksessa -hankkeen hoito-ohjeiden mukaan huomioiden lajistolliset arvot ja vaatimukset. Alueen yli sata vuotta vanhat petäjät inventoidaan ja suojellaan.

2. Selvitetään Kyminlinnan muinaisjäännökset ja sotahistorialliset rakenteet. Kyminlinnan käytön vaikutukset arkeologiseen ja rakennettuun kulttuuriperintöön voidaan arvioida vasta sen jälkeen, kun alueen kaikki muinaisjäännökset ja sotahistorialliset rakenteet on kattavammin selvitetty. Muinaisjäännösten ja sotahistoriallisten rakenteiden säilyneisyyden yksityiskohtainen arviointi edellyttää arkistolähteisiin ja paikalla tehtäviin tutkimuksiin nojautuvaa aiempia arkeologisia tutkimuksia täydentävää tarkkuusinventointia.

3. Tehdään Kyminlinnan rakennuksille kuntotutkimus. Kyminlinnan rakennusten säilyminen edellyttää nykyisen tuhoutumiskehityksen pysäyttämistä. Rakennuksista laaditaan kuntotutkimukset, joiden perusteella voidaan suunnitella ja arvioida tarvittavat korjaustoimenpiteet.

4. Täydennysrakentamisessa ja peruskorjaamisessa huomioidaan alueen luonto- ja kulttuuriympäristön arvot. Mahdollinen uudisrakentaminen sijoitetaan alueelle niin, etteivät puurakenteiden päälle perustetut vallit vahingoitu. Pohjanvahvistuksia ja puupaalutuksia on osalla päämuuria, vallihautaa, vastamuuria ja kasematti-alueella. Rakennettaessa alueen pohjavesitilannetta ei heikennetä. Pohjaveden pinnalle on määriteltävä korko puurakenteiden säilymisen turvaamiseksi, veden pinnan tasoa pidetään yllä padotuksin ja ojien kaivusvyöhyksien määrittelyllä. Kyminlinnan pintavesien hallinta ja kuivatus toteutetaan 2014 suunnitelman mukaan. Uusien kulkuteiden puhkaisemista tai vanhojen laajentamista ei voida toteuttaa ilman huolellisia selvityksiä. Rakennusten kunnostaminen yhteydessä ne liitetään vesi- ja viemäriverkkoon. Rakennukset otetaan jatkuvaan käyttöön niiden kunnon ylläpitämiseksi.

- 5. Kehitetään Kyminlinnan jalankulun ja pyöräilyn reittejä.** Olemassa olevia reittejä kunnostetaan ja huolletaan. Rakennetaan uusia reit-tiyhteyksiä. Sijoitetaan reiteille opasteet ja valaistus. Aidataan vaa-ralliset alueet ja varmistetaan turvallinen kulun ohjaus. Tiedotetaan reiteistä kaupungin liikuntapalveluiden kautta sekä esimerkiksi ilmoit-tamalla reitit Metsähallituksen ylläpitämään, verkossa toimivaan reit-tipalveluun.
- 6. Parannetaan Kyminlinnan saavutettavuutta.** Rakennetaan linnoi-tuksen ulkopuolelle pysäköintipaikkoja henkilöautoille ja linja-au-toille. Sijoitetaan alueelle pyörätelineitä ja -katoksia. Parannetaan Kyminlinnaan johtavaa opastusta muun muassa pyöräreittien ja Aleksanterinreitin varsilla. Kehitetään Kyminlinnan saavutettavuut-ta myös rautateitse ja vesitse. Selvitetään Kyminlinnan junaseisak-keella pysähtyvien junavuorojen lisäämismahdollisuus. Sijoitetaan junaseisakkeelle opaste Kyminlinnasta ja kansallisesta kaupunki-puistosta. Hyödynnetään junarataa tarjoamalla elämyksellisen juna-matkan historiallisella junalla esimerkiksi Kotkan keskustasta, jolloin Kyminlinnassa käynnin voi liittää muihin seudulla tarjottaviin matkai-lukohteisiin. Rakennetaan Kyminlinnan ranta-alueelle vierasvenelai-turi. Kehitetään vuoroveneliikennettä ja matkailua palvelevaa veneli-i-kennettä yhdessä veneilyalan yrittäjien kanssa.
- 7. Kehitetään Kyminlinnaa matkailukohteena.** Rakennetaan alueelle retkeilypaikkoja grillauspisteineen sekä yleisökäymälät. Sijoitetaan alueelle infokeskus, joka tarjoaa tietoa Kyminlinnasta, lähialueen mat-kakohteista sekä Kotkan kansallisesta kaupunkipuistosta. Tuodaan esille Kyminlinnan historiallisia arvoja ja kohteita opasteilla ja infotau-luilla. Järjestetään alueella opastettuja retkiä. Hyödynnetään lisäksi verkon kautta toimivaa opasjärjestelmää.
- 8. Kehitetään Kyminlinnaa yleisötapahtumapaikkana.** Rakennetaan alueelle tapahtumajärjestämisen vaatima infra, kuten vesi-, viemä-ri- ja sähköjärjestelmät. Rakennetaan tapahtuma-aukio ja yleisön liikkumista varten reitistö. Kyminlinna kytketään Kotkassa järjestettä-viin vuosittain toistuviin tapahtumiin, kuten Lohisoitto ja Meripäivät. Meripäivien aikaan voisi Kyminlinnassa olla järjestettynä telttakylä-majoitus sekä kuljetus keskustan ja Kyminlinnan välillä.
- 9. Kehitetään Kyminlinnaa luontokoulupaikkana.** Tuotetaan kohtees-ta oppimateriaalia ja toteutetaan alueelle opetusta tukevia opasteita, reittejä ja rakenteita.
- 10. Kehitetään Huumanhaaran virkistystoimintoja ja -palveluita.** Kaavoitetaan Huumanhaaran ranta-alue huomioiden kalastus-, ve-neily-melonta-, koskenlasku- ja uintiharrastuksen vaatimukset. Sijoitetaan alueelle vene- ja pyörävuokraus-, kahvila-, ravintola- ja pienimuotoisia majoituspalveluita sekä pysäköinti-, laitur- ja uinti-paikkoja.
- 11. Kehitetään Jokirannantien varren matkailupalveluita.** Kaavoitetaan alueelle matkailua palvelevia toimintoja, jotka tukevat Kyminlinnan käyttöä. Sijoitetaan alueelle esimerkiksi vene- ja pyörävuokraus-, kah-vila-, ravintola- ja pienimuotoisia majoituspalveluita sekä pysäköinti-, laitur- ja uintipaikkoja.
- 12. Kehitetään Aleksanterinreitin jatkoa Huumanhaaran yli.** Selvitetään mahdollisuutta sillan toteuttamiselle Käärmeniemenestä yli Huumanhaaran. Sillan rakentamisen vaikutukset tulee arvioida ennen hankkeeseen ryhtymistä. Tuodaan esille opastein Suuren Rantatien eli Kuninkaantien eli Alisen Viipurintien historiaa ja merkitystä alueel-la.

- 13. Laaditaan alueelle asemakaava** edellä luetellut asiat huomioiden. Aluetta koskee ympäristöministeriön päätöksessä annettu ja kaupunginhallituksen suostumuksella otettu määräys (MRL 70 §) jonka mukaan asemakaavalla tulee suojella seuraavat rakennukset ja alueet: Kyminlinnan varuskunnan ent. sauna, Kyminlinnan varuskunnan ent. kerhorakennus.
- 14. Estetään vieraslajien leviäminen.** Hävitetään alueella kasvavia haitallisia vieraslajeja. Tiedotetaan maanomistajille haitallisista vieraslajeista ja niiden torjumisesta.

Yhteistyötahot

Yhteistyön toteuttamiseksi osa-alueella huomioidaan luvussa IV mainitut yhteistyötahot. Lisäksi osa-alueella huomioitavia yhteistyötahoja ovat:

- *Metsähallitus*
- *Senaatti-kiinteistöt*
- *Museovirasto*
- *Kymenlaakson pelastuslaitos*
- *Kotkan Matkailuoppaat ry*
- *purjehdus- ja veneilyseurat*
- *kalastusyritykset ja -yhdistykset*
- *VR*
- *Luontokoulu Haili*

Lisärakentamistarpeet

- *Matkailua ja tapahtumien järjestämistä palvelevien rakennusten ja rakenteiden rakentaminen.*
- *Kyminlinnan käyttöä palvelevien pysäköintialueiden rakentaminen.*
- *Kyminlinnan kulkuyhteyksien sekä jalankulun ja pyöräilyn reittien peruskunnostus ja lisärakentaminen.*
- *Vieraslaiturin rakentaminen Kyminlinnan ranta-alueelle*

Laaditut suunnitelmat ja selvitykset

- *Kotka, Kyminlinna, Kymin kappeli ja Vanha Kymenkartano. Keskiaikaisen kappelin ja kartanon alueen koekaivaus. Kymenlaakson museo. 2003.*
- *Kotka, Ruotsinsalmen linnoitusten inventointi. 1966.*
- *Kotkan ja Pyhtään sotahistorialliset muinaisjännökset, inventointi. Museovirasto. 2007.*
- *Kotkan Kymijoen hoito- ja käyttösuunnitelma. Ympäristösuunnittelu ENVIRO oy. 4.8.2008.*
- *Kotkan Kyminlinna, Kaivaustutkimus. Museovirasto. 2006.*
- *Kotkan Kyminlinnan kaivaus, Suvorovin linnoituksen kartoitus ja Kyminlinnan ympäristön sotahistoriallisten kohteiden inventointi. Museovirasto. 2005.*
- *Kotkan Kyminlinnan koekaivaus, kartoitus ja maaperän kunnostuksen arkeologinen valvonta. Museovirasto. 2004.*
- *Kulttuuriympäristön palveluikkuna. <https://www.kyppi.fi>*
- *Kyminlinna – Hoito-, käyttö- ja kehittämissuunnitelma. Työryhmän muistio 31.5.2016.*
- *Kyminlinnan pintavesien hallinta ja kuivatussuunnitelma. Ympäristösuunnittelu Harju-Soini. 2014.*
- *Selvitys Ruotsinsalmi-Kyminlinna -linnoituskokonaisuuden jäänteistä ja toimenpide-ehdotelma. Kymenlaakson museo. 1980.*
- *Valtatien 7 uuden linjauksen inventointi välillä Loviisa-Kotka, Museovirasto. 2005.*